

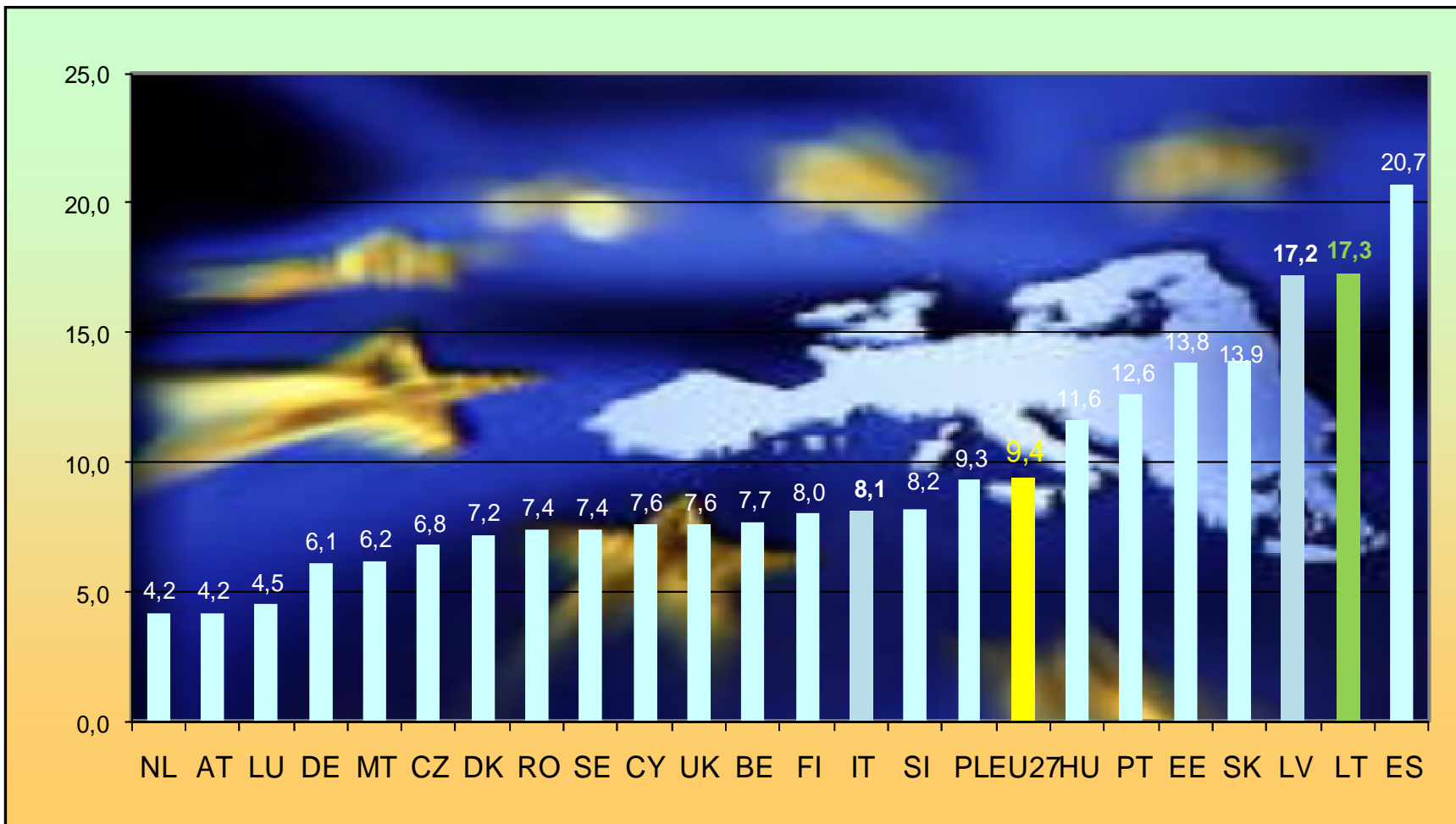
**Galimi socialinēs srities
ES struktūrinēs paramos
panaudojimo 2014-2020 metais
prioritetai**

Audra Mikaluskaitē

Socialinēs apsaugos ir darbo viceministrē

Ekonomiskās krīzes pasekmē – sociālā krīze (1)

Šaltinis: Eurostat 2011-04

Ekonominės krizės pasekmė – socialinė krizė (2)

Eurostat duomenimis nedarbo lygis Lietuvoje 17,3%. Nepaisant laipsniško ekonomikos atsigavimo nedarbo lygis dar kurį laiką išliks gana aukštas.

Esant aukštam nedarbo lygiui ir mažoms įsidarbinimo galimybėms auga ilgalaikių bedarbių skaičius, nuvertėja jų profesiniai įgūdžiai, mažėja aktyvumas bei motyvacija dalyvauti darbo rinkoje. Tarp nedirbančiųjų plinta nelegalus darbas.

Mažos įsidarbinimo galimybės ir žemas darbo užmokestis didina darbingo amžiaus žmonių emigraciją – 2010 m. emigravo virš 80 tūkst. Lietuvos gyventojų.

Ekonominės krizės pasekmė – socialinė krizė (3)

2009 m. žemiau skurdo rizikos ribos gyveno 20,6 proc. Lietuvos gyventojų*. Miestuose skurdo rizikos lygis sudarė 14,7 proc., kaime – 32,7 proc.

Labiausiai skurdo pažeidžiamos visuomenės grupės:

- bedarbiai, kas antras patiria skurdo riziką (54,3 proc.);
- vieniši asmenys, kurių skurdo rizikos lygis sudarė 46,9 proc.;
- vieno suaugusio asmens su vaikais skurdo rizikos lygis siekė 46,4 proc.;
- šeimos su trimis ir daugiau vaikų – 32,9 proc., senatvės pensininkų – 27,6 procentų.

Patiriančių skurdo riziką asmenų pajamos buvo ketvirtadaliu (23,1 proc.,) mažesnės už skurdo rizikos ribą.

* Gyventojų pajamų ir gyvenimo sąlygų 2009 m. tyrime naudojami 2008 m. duomenys apie respondentų pajamas

Galimi socialinės srities strateginiai tikslai 2014-2020 metų laikotarpiui (1)

Pagrindinis strateginis tikslas – didinant investicijas į žmogiškųjų išteklių kokybę ir pilnai išnaudojant šalies darbo išteklių potencialą, užtikrinti aukštą užimtumą ir socialinę sanglaudą

(Loginė seka - dėl aukštesnės darbo išteklių kokybės atsiranda daugiau galimybių įsidarbinti, o didėjant užimtumui mažėja skurdas ir socialinė atskirtis)

Galimi socialinės srities strateginiai tikslai 2014-2020 metų laikotarpiui (2)

- **Pirmas strateginis tikslas** – siekiant išnaudoti turimą darbo išteklių potencialą ir pasiekti aukštą užimtumą, užtikrinti, kad kiekvienam šalies gyventojui, norinčiam ir galinčiam dirbti, būtų sudarytos galimybės bet kuriuo gyvenimo etapu išnaudoti savo darbo jėgos potencialą ir savo darbu užsitikrinti tinkamą gyvenimo lygį.
- Lietuva įsipareigoja 2020 metų pabaigoje pasiekti, kad 20-64 metų amžiaus gyventojų grupės užimtumo lygis pasiektų 72,8 proc.

Galimi socialinės srities strateginiai tikslai 2014-2020 metų laikotarpiui (3)

- **Antras strateginis tikslas** – suteikti Lietuvos žmonėms galimybes užtikrinti orų gyvenimo lygį ir užtikrinti socialinę sanglaudą, skatinant socialiai pažeidžiamų gyventojų užimtumą, kovojant su skurdu ir socialines atskirtimi, modernizuojant socialinių paslaugų ir socialinės apsaugos sistemas.
- Lietuva įsipareigoja iki 2020 m. sumažinti gyventojų, patiriančių skurdo riziką ar socialinę atskirtį, skaičių nuo 984 tūkst. iki 814 tūkstančių, tai yra **170 000** gyventojų.

Grėsmės I strateginio tikslo įgyvendinimui (1)

GRĖSMĖS	IŠŠŪKIAI
<p>1. Dėl nepalankių demografinių tendencijų ir didžiulės emigracijos, mažėja darbingo amžiaus gyventojų skaičius:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų senėjimas didina poreikį socialinės apsaugos išlaidoms; ▪ Darbo jėgos trūkumas mažina ūkio plėtros galimybes; ▪ Įtakoja makroekonominius rezultatus ir konkurencingumą.	<p>Būtina į darbo rinką įtraukti ir joje išlaikyti kiek galima daugiau darbo išteklių</p>

Grėsmės I strateginio tikslo įgyvendinimui (2)

GRĖSMĖS	IŠŠŪKIAI
2. Dėl nepakankamo darbo jėgos kvalifikacijų atitikimo darbo rinkos poreikiams formuojasi aukšto nedarbo peraugimo į struktūrinį nedarbą bei ilgalaikio darbo rinkos nesubalansuotumo grėsmė	Būtina užtikrinti darbo jėgos pasiūlos atitikimą darbo rinkos poreikiams

Grėsmės I strateginio tikslo įgyvendinimui (3)

GRĖSMĖS	IŠŠŪKIAI
<p>3. Darbo vietų nekuriantis ekonominis augimas (jobless growth):</p> <p>Ekonominio atsigavimo periodu šalies ūkyje formuojasi "dviejų greičių" sektoriai – 1) augantis, orientuotas į eksportą, investuojantis į naują techniką, technologijas ir inovacijas, bet nesukuriantis tiek darbo vietų, kad ryškiai sumažintų nedarbą, ir 2) depresuojantis, orientuotas į vidaus vartojimą, nepajėgiantis sukurti naujų darbo vietų.</p>	<p>Būtina skatinti darbo vietų kūrimą ir darbo jėgos paklausą</p>

Grėsmės II strateginio tikslo įgyvendinimui (4)

GRĖSMĖS	IŠŠŪKIAI
<p>4. Ekonominės krizės periodu išaugęs nedarbas žymiai padidino socialinių išmokų gavėjų skaičių, o sumažėję socialinių išmokų dydžiai įtakojo socialinės atskirties ir skurdo padidėjimą.</p>	<p>Būtina:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Didinti socialiai pažeidžiamų gyventojų įtraukimą į darbo rinką; - vykdyti socialinės atskirties ir skurdo prevenciją; - tobulinti socialinės apsaugos sistemą.

Galimi socialinēs srities ES struktūrinēs paramos 2014-2020 m. panaudojimo prioritātai (1)

Užimtumo didināmo prioritātai

- Kokybiškū darbo vietū kūrimas ir darbo jēgos paklausos skatināmas;
- Kokybiškū darbo vietū aprūpināmas reikiamos kvalifikācijas darbo jēga (darbo pasiūlos atitikāmas darbo paklausai);
- Įtraukios darbo rinkos formavāmas (dalyvavāmo darbo rinkoje didināmas bei geresnio darbo rinkos veikāmo užtikrināmas).

Galimi socialinēs srities ES struktūrinēs paramos 2014-2020 m. panaudojimo prioritetai (2)

Socialinēs atskirties ir skurdo mažinimo prioritetai

- Įtraukios darbo rinkos formavimas;
- Skurdo ir socialinēs atskirties prevencija;
- Socialinēs apsaugos sistemos tobulinimas.

Užimtumo didinimo prioritetų įgyvendinimo veiksmų kryptys (1)

PRIORITETAS	VEIKSMŲ KRYPTYS
1. Kokybiškų darbo vietų kūrimas ir darbo jėgos paklausos skatinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verslumo ir savarankiško užimtumo skatinimas; 2. Darbo vietų kūrimo skatinimas aukšto nedarbo teritorijose; 2. Kokybiškų darbo vietų kūrimo skatinimas, plėtojant įmonių socialinę atsakomybę; 3. Darbo rinkos vidinio ir išorinio lankstumo skatinimas, plėtojant socialinį dialogą; 4. Lanksčių užimtumo formų plėtra.

Užimtumo didinimo prioritetų įgyvendinimo veiksmų kryptys (2)

PRIORITETAS	VEIKSMŲ KRYPTYS
2. Kokybiškų darbo vietų aprūpinimas reikiamos kvalifikacijos darbo jėga (darbo pasiūlos atitikimas darbo paklausai)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nacionalinės kvalifikacijų sistemos sukūrimas; 2. Darbo jėgos ir jos kvalifikacijų poreikio prognozavimas; 3. Profesinio informavimo, konsultavimo ir orientavimo paslaugų plėtojimas; 4. Bedarbių ir darbo ieškančių asmenų įgūdžių ir kvalifikacijos atnaujinimas pagal darbo rinkos poreikius; 5. Darbuotojų profesinio mobilumo skatinimas

Užimtumo didinimo prioritetų įgyvendinimo veiksmų kryptys (3)

PRIORITETAS	VEIKSMŲ KRYPTYS
3. Įtraukios darbo rinkos formavimas (dalyvavimo darbo rinkoje didinimas)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motyvacijos dirbti didinimas ir nelegalaus darbo prevencija; 2. Darbo ir šeimos gyvenimo pusiausvyros užtikrinimas; 3. Dalyvavimo darbo rinkoje didinimas, taikant specializuotas aktyvios darbo rinkos politikos priemones konkrečioms tikslinėms grupėms:<ul style="list-style-type: none"> -jaunimas; -vyresnio amžiaus asmenys; -ilgalaikiai bedarbiai. 4. Įdarbinimo paslaugų prieinamumo ir efektyvumo didinimas (darbo biržos veiklos tobulinimas)

Socialinės atskirties ir skurdo mažinimo prioritetų įgyvendinimo veiksmų kryptys (1)

PRIORITETAS	VEIKSMŲ KRYPTYS
4. Įtraukios darbo rinkos formavimas	Didinti galimybes socialiai pažeidžiamiems gyventojams dalyvauti darbo rinkoje

Socialinės atskirties ir skurdo mažinimo prioritetų įgyvendinimo veiksmų kryptys (2)

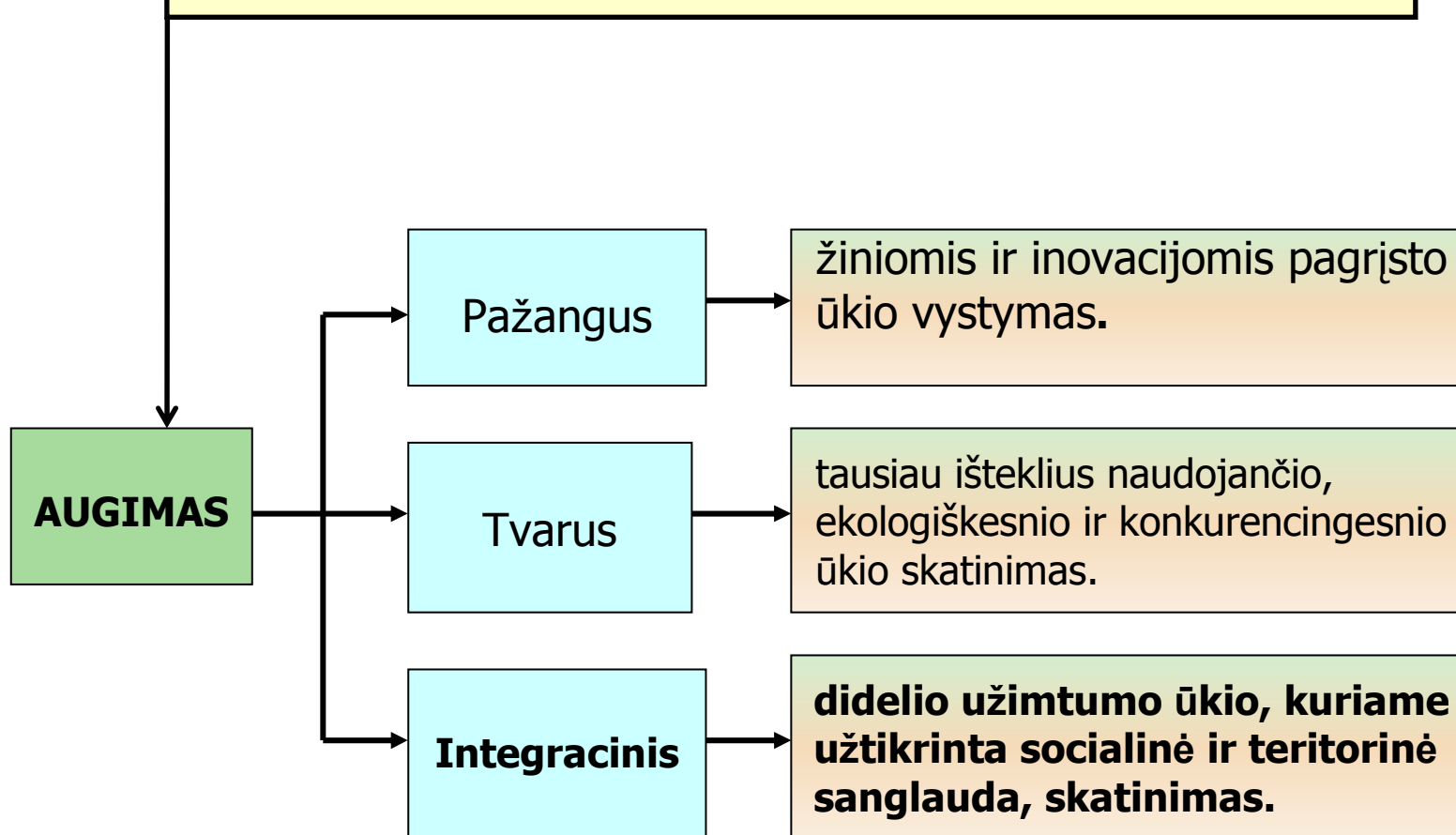
PRIORITETAS	VEIKSMŲ KRYPTYS
5. Skurdo ir socialinės atskirties prevencija	<ul style="list-style-type: none"> -Tobulinti asmens, visuomenės ir rinkos poreikius atitinkančią švietimo, pagalbos ir paslaugų sistemą socialiai pažeidžiamų gyventojų prevencijai; -Vykdyti specialias priemones, sudarančias galimybę gerinti neįgaliųjų padėtį socialinės ir sveikatos apsaugos, užimtumo, švietimo, aplinkos prieinamumo ir kitose srityse; -Gerinti kokybiškų socialinių paslaugų prieinamumą ir plėtrą kuo plačiau įtraukiant nevyriausybinės organizacijas užtikrinant jų sukurtų inovacijų socialinės integracijos srityje perkėlimą į valstybės praktiką; -Didinti būsto prieinamumą socialiai pažeidžiamų gyventojų grupėms.

Socialinės atskirties ir skurdo mažinimo prioritetų įgyvendinimo veiksmų kryptys (3)

PRIORITETAS	VEIKSMŲ KRYPTYS
6. Socialinės apsaugos sistemos tobulinimas	Sukurti pakankamas pajamas užtikrinančią ir finansiškai stabilią socialinės apsaugos išmokų sistemą ir vykdyti pensijų sistemos reformą siekiant, kad sistema būtų tvari, skaidri ir adekvati.

2020 m. Europos strategijos PRIORITETAI

2020 m. Europos strategijos TIKSLAI

75 % 20–64 amžiaus žmonių turėtų dirbti.

3% ES BVP turėtų būti investuojami į MTTP

Turėtų būti įgyvendinti „20/20/20“ klimato ir energetikos tikslai (įskaitant išmetamų teršalų mažinimą 30 %, jei tam yra tinkamos sąlygos).

Mokyklos nebaigusių asmenų dalis turėtų būti nedidesnė kaip 10%, bent 40% jaunimo atstovų turėtų turėti aukštąjį išsilavinimą.

ant skurdo ribos turėtų būti 20 mln. žmonių mažiau.

2020 m. Europos strategijos integruotos gairės (1)

I dalis. Bendros valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos gairės

1 gairė. Viešųjų finansų kokybės ir tvarumo užtikrinimas

2 gairė. Makroekonomikos disbalanso šalinimas

3 gairė. Euro zonos disbalanso mažinimas

4 gairė. Moksliniams tyrimams ir technologijų plėtrai bei inovacijoms skirtos paramos optimizavimas, žinių trikampio tobulinimas ir skaitmeninės ekonomikos potencialo panaudojimas

5 gairė. Išteklių veiksmingumo gerinimas ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas

6 gairė. Verslo ir vartotojų aplinkos gerinimas ir pramonės bazės modernizavimas

II dalis. Valstybių narių užimtumo politikos gairės

7 gairė. Dalyvavimo darbo rinkoje didinimas ir struktūrinio nedarbo mažinimas

8 gairė. Kvalifikuotos darbo jėgos formavimas, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius, darbo kokybės ir mokymosi visą gyvenimą skatinimas

9 gairė. Visų lygių švietimo ir mokymo sistemų veikimo tobulinimas ir aukštąjį išsilavinimą turinčių skaičiaus didinimas

10 gairė. Socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu.

2020 m. Europos strategijos integruotos gairės (2)

7 gairė. *Dalyvavimo darbo rinkoje didinimas ir struktūrinio nedarbo mažinimas*

numatoma, kad valstybės narės turėtų įtraukti Europos Vadovų Tarybos patvirtintus lankstumo ir užimtumo garantijų principus į savo darbo rinkos politiką ir juos taikyti, **iki galo pasinaudodamos Europos socialinio fondo parama**, siekdamos apdidinti dalyvavimą darbo rinkoje ir kovoti su suskaidymu, neveiklumu ir lyčių nelygybe, kartu mažindamos struktūrinį nedarbą. (...)

8 gairė. *Kvalifikuotos darbo jėgos formavimas, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius, darbo kokybės ir mokymosi visą gyvenimą skatinimas*

numatoma, kad valstybės narės turėtų skatinti našumą ir įsidarbinimo galimybes atitinkamai suteikdamos žinių ir įgūdžių pagal esamus ir būsimus darbo rinkos poreikius. (...) Reguliariai stebint įgūdžių tobulinimo ir reikiamų įgūdžių prognozavimo politikos rezultatus, turėtų būti lengviau nustatyti tobulintinas sritis, taip pat reikia užtikrinti, kad švietimo ir mokymo sistemos greičiau reaguotų į darbo rinkos poreikius. Šiems tikslams remti valstybės narės **turėtų iki galo panaudoti ES lėšas**.

10 gairė. *Socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu.*

numatoma, kad siekdamos mažinti skurdą valstybės narės turėtų stengtis skatinti visišką dalyvavimą visuomeniniame ir ekonominiame gyvenime ir suteikti užimtumo galimybių, iki galo pasinaudodamos Europos socialinio fondo parama. (...)

2020 m. Europos strategijos pavyzdinės iniciatyvos (1)

„Inovacijų sąjunga“

sudaryti geresnes pagrindines sąlygas ir finansavimo sąlygas moksliniams tyrimams ir inovacijoms, kad būtų užtikrinta, jog novatoriškos idėjos virstų prekėmis ir paslaugomis, kurios skatintų augimą ir naujų darbo kūrimą.

„Judus jaunimas“

gerinti švietimo sistemų rezultatus ir sudaryti geresnes sąlygas jaunimui patekti į darbo rinką.

„Europos skaitmeninė darbotvarkė“

greičiau plėtoti spartųjį internetą ir užtikrinti, kad namų ūkiai ir įmonės galėtų naudotis bendros skaitmeninės rinkos teikiamais privalumais.

„Tausiai išteklius naudojanti Europa“

padėti atsieti ekonomikos augimą nuo išteklių naudojimo, remti perėjimą prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ūkio, didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, modernizuoti mūsų transporto sektorių ir skatinti energijos vartojimo efektyvumą.

„Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“

kurti geresnę verslo aplinką, visų pirma MVĮ, remti tvirtos ir tvarios pramonės bazės kūrimą, kad galėtume konkuruoti pasauliniu mastu.

„Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“

modernizuoti darbo rinkas ir žmonėms suteikti daugiau galių sudarant galimybes tobulinti įgūdžius bet kuriuo gyvenimo etapu, kad būtų didinamas darbo jėgos aktyvumas, darbo pasiūla labiau atitiktų paklausą, taip pat pasitelkiant darbo jėgos judumą.

„Europos kovos su skurdu planas“

užtikrinti socialinę ir teritorinę sanglaudą, kad visi galėtų pasinaudoti augimo ir naujų darbo vietų teikiamais privalumais, o skurstantys ir socialiai atskirti asmenys galėtų gyventi oriai ir aktyviai dalyvauti visuomenėje.

2020 m. Europos strategijos pavyzdinės iniciatyvos (2)

„Judus jaunimas“

Europa turi skubiai didinti **jaunimo užimtumą**. Todėl šioje pavyzdinėje iniciatyvoje numatoma **padėti gauti pirmąjį darbą ir pradėti karjerą; remti rizikos grupėms priklausančius jaunuolius; užtikrinti tinkamą jaunuolių socialinę apsaugą; remti jaunus verslininkus ir savarankiškai dirbančius asmenis.**

„Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“

numatyta sudaryti sąlygas modernizuoti darbo rinkas, kad būtų didinamas užimtumo lygis ir užtikrinamas mūsų socialinių modelių tvarumas. **Tai reiškia sudaryti geresnes sąlygas įgyti naujų įgūdžių, kurie leistų mūsų nūdienos ir ateities darbo jėgai prisitaikyti prie naujų sąlygų ir prireikus keisti profesiją, mažinti nedarbą ir didinti darbo našumą.** Pavyzdžiui, numatoma diegti naujos paskatos, siekti darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros; mažinti darbo rinkos segmentaciją ir lengvinti judėjimą darbo rinkoje; Atskiriems asmenims suteikti įsidarbinti reikalingų įgūdžių; gerinti darbo kokybę ir darbo sąlygas; remti darbo vietų kūrimą.

„Europos kovos su skurdu planas“

šioje iniciatyvoje, kad kovojant su skurdu numatyta veikti visose politikos srityse, daugiau ir **veiksmingiau naudotis ES fondais socialinei įtraukčiai remti**, skatinti įrodymais pagrįstas socialines inovacijas, bendradarbiauti ir išnaudoti visą socialinės ekonomikos potencialą, geriau koordinuoti valstybių narių politiką.

LIETUVOS PAŽANGOS STRATEGIJA „LIETUVA 2030“

Pagrindinės pažangos kryptys

- *Vizija: Lietuva – tavo sėkmės šalis, kurioje gera gyventi ir dirbti*
- *Strategija Lietuva 2030 – yra ilgalaikio planavimo dokumentas*
- *Kiti planavimo dokumentai turi būti suderinti su strategijos Lietuva 2030 nuostatomis*
- *Strategijai įgyvendinti yra rengiama Nacionalinės pažangos programa*
- *Strategijos tikslų pasiekimas išreiškiamas jos įgyvendinimo pažangos rodikliais siekiant rezultatų iki 2030 m.*
- *Tarpinės rodiklių reikšmės – siejami rezultatai iki 2020 m.*

Socialinės srities strateginių tikslų atitikimas Lietuvos pažangos strategijai 2030

Strateginiai tikslai 2020	Strategija „Lietuva 2030“
<p>Pagrindinis strateginis tikslas – didinant investicijas į žmogiškųjų išteklių kokybę ir pilnai išnaudojant šalies darbo išteklių potencialą, užtikrinti aukštą užimtumą ir socialinę sanglaudą</p>	<p>Strategijos Lietuva 2030 vizija: „Lietuva – sumani šalis, kurioje gera gyventi ir dirbti“</p>
<p>Pirmas strateginis tikslas – siekiant išnaudoti turimą darbo išteklių potencialą ir pasiekti aukštą užimtumą, užtikrinti, kad kiekvienam šalies gyventojui, norinčiam ir galinčiam dirbti, būtų sudarytos galimybės bet kuriuo gyvenimo etapu iki galo išnaudoti savo darbo jėgos potencialą ir savo darbu užsitikrinti tinkamą gyvenimo lygį.</p>	<p>Sumani ekonomika: Sumani ekonomika sudarytų galimybes maksimaliai pasinaudoti svarbiausiu Lietuvos ištekliumi – kūrybingais, inovatyviais, atsakingais, kompetentingais bei versliais žmonėmis</p>
<p>Antras strateginis tikslas – suteikti Lietuvos žmonėms galimybes užtikrinti orų gyvenimo lygį ir užtikrinti socialinę sanglaudą, skatinant socialinės rizikos grupių užimtumą, kovojant su skurdu ir socialines atskirtimi, modernizuojant socialinių paslaugų ir socialinės apsaugos sistemas.</p>	<p>Sumani visuomenė – solidari visuomenė Visuomenė turi pripažinti socialinę atskirtį patiriančių asmenų teises išsaugoti orumą ir būti visaverčiais visuomenės nariais, aktyviai dalyvauti socialinės įtraukties politikoje ir veikloje, padėti kovoti su stereotipais ir stigmatizacija, išsaugoti ir stiprinti gyvenimo kokybę, socialinę gerovę, ypač vaikų gerovę, ir lygias galimybes visiems.</p>

AČIŪ UŽ DĒMESĪ!

